

ΣΑΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΟΥΜΕ ...

Στη μόνιμη αυτή στήλη του περιοδικού παρουσιάζονται βιβλία, δραστηριότητες οργανισμών και άλλες δράσεις εκπαίδευσης ενηλίκων.

Σύγχρονες Θεωρίες Μάθησης

16 θεωρίες μάθησης... με τα λόγια των δημιουργών τους
του Knud Illeris (επιμέλεια)

εκδ. Μεταίχμιο

σελ. 311

ISBN 978-960-455-673-1

Αλέξης Κόκκος

Στα δέκα τελευταία χρόνια πραγματοποιούνται, έστω δειλά, κάποια βήματα προόδου στο πεδίο της εκπαίδευσης ενηλίκων στη χώρα μας. Ορισμένα πάγια αρνητικά χαρακτηριστικά (υστέρηση ανάπτυξης σχετικών πανεπιστημιακών σπουδών, ένδεια επιστημονικού διαλόγου, μικρός αριθμός ενδιαφερομένων για τις θεωρητικές και διεθνείς αναζητήσεις) αρχίζουν να αμβλύνονται. Συμβολή σε αυτή την εξέλιξη έχουν τα τέσσερα μεταπτυχιακά προγράμματα στην εκπαίδευση ενηλίκων που δημιουργήθηκαν τα τελευταία χρόνια, οι δραστηριότητες της Επιστημονικής Ένωσης Εκπαίδευσης Ενηλίκων, προσπάθειες που κάνουν οι εκπαιδευτές στα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας, σε διάφορους κοινωνικούς φορείς ή ατομικά, όπου το εργασιακό πλαίσιο δεν προσφέρεται.

Μέσα σε αυτές τις συνθήκες, είναι σημαντική η προσφορά και η παρουσία του εκδοτικού οίκου Μεταίχμιο, που από το 1998 δημιούργησε τη σειρά *Εκπαίδευση Ενηλίκων*, η οποία σήμερα αριθμεί δεκατέσσερις τίτλους. Ιδιαίτερη αξία για την ανάπτυξη της θεωρητικής σκέψης στο πεδίο αυτό έχουν οι εκδόσεις έργων κορυφαίων στοχαστών, όπως ο Mezirow, ο Jarvis (δύο βιβλία) και ο Freire (το επόμενο βιβλίο της σειράς).

Το παρόν έργο του Illeris εντάσσεται και αυτό στην κατηγορία εκείνων που συμβάλλουν καταλυτικά στον προβληματισμό που αφορά το φαινόμενο της μάθησης. Πρόκειται για το αποτέλεσμα πολύχρονων ερευνών του δανού συγγραφέα, ο οποίος κατορθώνει σε αυτό τον τόμο να παρουσιάσει συνθετικά και συγκριτικά –αξιοποιώντας αυθεντικά κείμενα στοχα-

στών– τις κυριότερες θεωρητικές και ερευνητικές προσεγγίσεις που πραγματοποιήθηκαν στις τελευταίες δεκαετίες αναφορικά με τη μάθηση. Το βιβλίο μάλιστα παρουσιάζει απόψεις τόσο των θεωρητικών της εκπαίδευσης ενηλίκων (Mezirow, Jarvis, Kegan, Tennant) όσο και άλλων στοχαστών, οι οποίοι εντάσσονται στα πεδία της παιδαγωγικής, της ψυχολογίας, της φιλοσοφίας και της κοινωνιολογίας. Πρόκειται λοιπόν για ένα έργο που προσεγγίζει τη δια βίου εκπαίδευση και μάθηση ολιστικά, συνεπώς ενδιαφέρει όχι μόνο τους εκπαιδευτές ενηλίκων αλλά και όσους ασχολούνται με το τυπικό εκπαιδευτικό σύστημα.

Στα δεκαέξι κεφάλαια του βιβλίου μπορεί κανείς να βρει ένα τεράστιο εύρος ιδεών, ερευνητικών πορισμάτων και εναυσμάτων για σκέψη. Ανάλογα με τα ενδιαφέροντα και τις μαθησιακές του προτιμήσεις, μπορεί καθένας να σταθεί περισσότερο ή λιγότερο σε κάποια από τα μέρη. Προσωπικά, κίνησαν ιδιαίτερα το ενδιαφέρον μου τα κεφάλαια:

- Του ίδιου του Illeris, ο οποίος παρουσιάζει συνεκτικά τις τρεις διαστάσεις της μάθησης στην αλληλεπίδρασή τους: το περιεχόμενο (αντικείμενο της μάθησης), τα κίνητρα (υποκίνηση) και το περιβάλλον (μαθησιακό πλαίσιο).
- Του Kegan, ο οποίος αναλύει εύγλωττα το περίπλοκο ζήτημα των σταδίων που διανύουν τα άτομα αναφορικά με τον τρόπο με τον οποίο ερμηνεύουν και νοηματοδο-

τούν την πραγματικότητα, μέχρι –ενδεχομένως– να φτάσουν στο ώριμο στάδιο του κριτικού (αυτο)στοχασμού, στο οποίο συντελείται ο ριζικός μετασχηματισμός του αντιληπτικού συστήματος.

- Του Mezirow, ο οποίος κάνει μια επιτομή των ιδεών του για τη Μετασχηματίζουσα Μάθηση και επιπλέον προβαίνει σε μια κατάταξη των προσεγγίσεων διαφόρων άλλων θεωρητικών (κυρίως των Freire, Brookfield, Cranton, Dirkx), που, αν και έχουν επαλληλότητες με τη δική του προσέγγιση, σε τελική ανάλυση διαφοροποιούνται από αυτή.
- Του Alheit, ο οποίος εξετάζει κριτικά την κοινωνία της μάθησης και τις κοινωνικές και μορφωτικές ανισότητες που εμπεριέχει.
- Του Heron, ιδίως για το μέρος που αναφέρεται στη δυναμική διεργασία απεγκλωβισμού των ανθρώπων από τους επώδυνους και αδιέξοδους τρόπους νοηματοδότησης της πραγματικότητας, που έχουν ρίζες σε τραυματικές εμπειρίες της παιδικής ηλικίας.

- Του Ziehe, ο οποίος αναφέρεται στα μαθησιακά πρότυπα της νεολαίας και στους τρόπους που αυτά επηρεάζονται από τις πολιτισμικές συνθήκες της μετανεωτερικής εποχής. Εξαιρετικής σπουδαιότητας θεωρώ τις σκέψεις του σχετικά με το πώς ορισμένες εκπαιδευτικές διεργασίες θα μπορούσαν να αποσπάσουν τους νέους από τις παραλυτικές συνθήκες της σύγχρονης πραγματικότητας και τους εμψύχουν ένα γνήσιο, προσωπικό ενδιαφέρον για τη μάθηση.

Τονίζω ωστόσο ξανά ότι τα παραπάνω αποτελούν υποκειμενικές πεποιθήσεις και κατανοώ απολύτως ότι οι αναγνώστες ενδέχεται να ανακαλύψουν στο βιβλίο πολλές άλλες εστίες ιδιαίτερου ενδιαφέροντος. Αυτό ακριβώς είναι το πλεονέκτημα του έργου του Illeris: Λειτουργεί πολυπρισματικά, έτσι ώστε να μπορούμε να αντλήσουμε από αυτό ό, τι χρειαζόμαστε περισσότερο ή είμαστε έτοιμοι να κατανοήσουμε.